

بیش از ۱۶۰ سال است که از انتشار اولین نشریه رسمی کاریکاتور در پاریس می گذرد. سالهایی که هنر کاریکاتور رشد کرده و راه تکامل را پیموده است.

کاریکاتور شهرها، کشورها و قاره‌ها را مرتبط کرده، میلیون‌ها نفر از ساکنین زمین را به دنیای تخیلات طنزآمیز خود فراخوانده است. کاریکاتور همانند سایر هنرها آیینه تمام نمای تاریخ و فرهنگ ملت‌ها است و در نقد و تحلیل ساختار دنیای امروز نقش عمده‌ای را ایفا کرده است. در این میان، کاریکاتور دنباله‌دار، به جهت گیرایی سریع و راحتی که در انتقال پیام داشته، هواداران بسیاری یافته و به همین دلیل جایگاه مهم و عمده‌ای در میان انواع دیگر کاریکاتور به دست آورده است. کاریکاتور دنباله‌دار به دلیل جذابیتی که از داستانی بودن آن سرچشمه می گیرد، توانسته است در غرب تنوع فراوانی بیابد، آنچنان که در هر کتابخانه یا کتابفروشی بخش ویژه‌ای به این نوع از کتابها اختصاص یافته است که علاقمندان متناسب با سن و سال خود می توانند از آنها بهره ببرند.

شاید یکی از عواملی که موجب جذابیت بیشتر این هنر شده است، همانا نزدیک شدن آن با جلوه‌های هنر عمام و جذاب سینما باشد. در این هنر کاریکاتور سست معمولا کار خود را با برقی یک الهام آغاز کرده با بهره گیری از تخیلات خلاقش تصاویر خود را گسترش می دهد. سلسله این تصاویر گاه از شکل یک داستان کوتاه فراتر رفته، به صورت یک رمان تصویری کامل پایان می یابد.

امروزه به دلیل دشواریهای خاصی که در اجرای این نوع از کاریکاتور وجود دارد، انجام آن از توانایی و حوصله یک شخص خارج شده، یک گروه شامل افراد متخصص در زمینه‌های مختلف به همکاری با یکدیگر می پردازند. همچنین در فعالیتهای گروهی ایده‌های بیشتری به دست می آید و تکنیکهای بهتری مورد تجربه واقع می شوند که حجم آن با فعالیتهای فردی قابل مقایسه به نظر نمی رسد.

در کاریکاتور دنباله دار علی رغم سینما، به دلیل نبود عناصر اصلی مانند صدا و حرکت کاریکاتور سست ناچار به انجام ترفندها و خلاقیت‌های خاصی است تا این کمبودها را به نحوی جبران کند. عناصری که در این زمینه به یاری هنرمند می آیند و او را در ایجاد تنوع یاری می دهند عبارتند از: اندازه کادر، زاویه دید، رنگ آمیزی، انتقال ابعاد و پرسپکتیو، حرکت، ارتباط تصاویر با یکدیگر، ترکیب بندی، تغییرات صحنه و زیر نویس تصاویر.

در کاریکاتور دنباله دار، هنرمند به دلیل نداشتن محدودیت در انتخاب کادر معمولا متناسب با موضوعات و حوادث از کادربندیهای حساب شده و دقیق استفاده می کند. به این معنا که برای نمایش یک صحنه دلهره آور و ترسناک و همچنین برای ایجاد حالت نگرانی و وحشت در بیننده اندازه کادر، جایگیری موضوعات و سایر عناصر به گونه‌ای غیر عادی انتخاب می شوند تا اثر هنری در برانگیختن احساسات مخاطب توفیق یابد. به این ترتیب می توان از کادربندی تأثیری قویتر نسبت به یک تصویر متعادل با کادری معمولی به دست آورد.

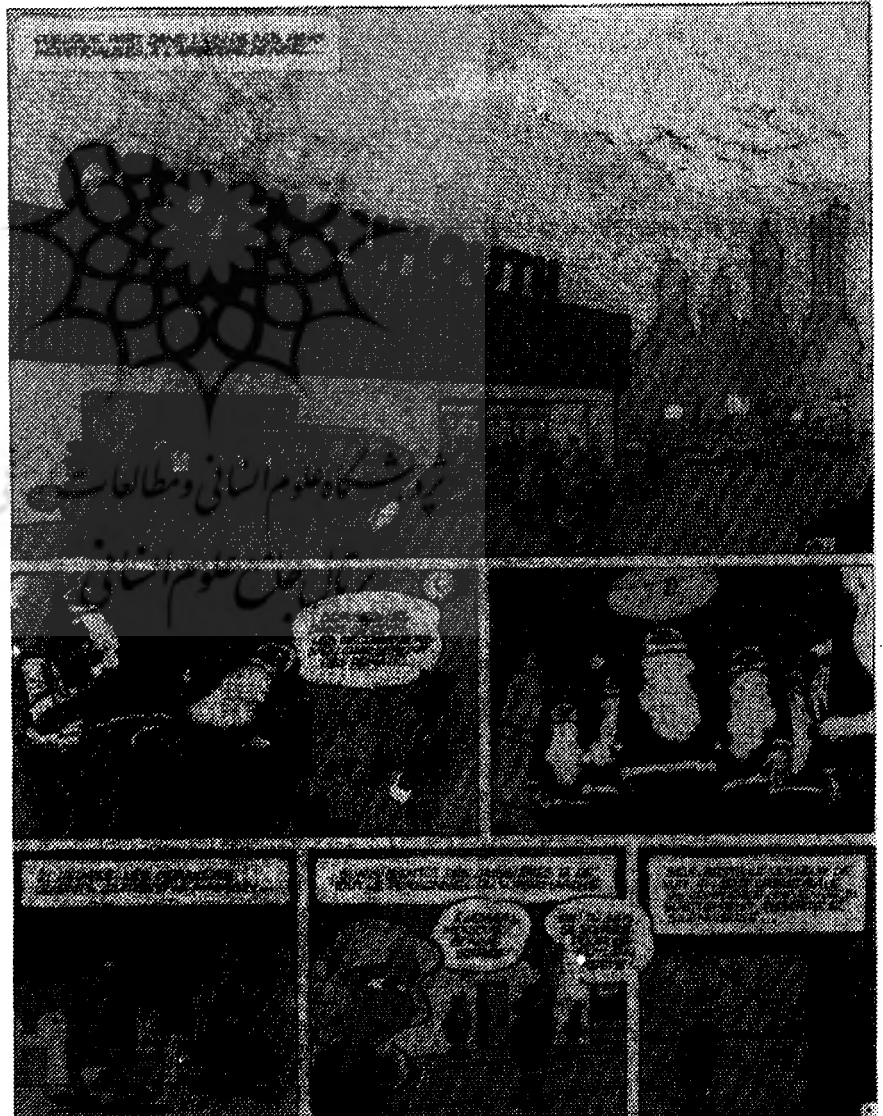
به عنوان مثال، در نمایش حالت‌های ترس آور، نگران کننده و یا جنگ و گریز از کادربندیهای مایل استفاده می شود. این نوع کادربندی تعادل رایج را برهم می زند و بر وحشت و اضطراب صحنه می افزاید.

چندی پیش مجله پرتیراژ و قدیمی بلژیکی به نام SPIROU مسابقه جالبی در زمینه کاریکاتور دنباله دار با عنوان «دست پخت شما» برگزار کرد، که توانست موفقیت بسیاری را از آن خود کند. دهها اثر از هنرمندان چندین کشور جهان از جمله بلژیک،



کاریکاتور دنباله دار

1^{er} Prix: bernard abrial



فرانسه، سوئیس، فنلاند، کانادا و آمریکا به دفتر برگزاری مسابقه فرستاده شد.

سناریو مسابقه از سوی رایبرت کاسترمن پیشنهاد گردیده بود. به تصویر درآوردن چنین سناریویی امر ساده‌ای به نظر نمی‌آمد. تزئینات متعددی که در سناریو وجود داشت، مهارت خارق‌العاده و قدرت پرسپکتیوی خاصی را طلب می‌کرد. سناریو درباره آدمهای فضایی ماجراجویی بود که برای دزدی به زمین آمده، در هیئت بابائونل موفق به انجام سرقت اشیاء زمینی می‌شوند و پس از انجام مأموریت موفقیت‌آمیز خود می‌گریزند. موجودات فضایی، بشقاب پرنده، مسئول فروروشگاه، و غیره همگی از عناصر تشکیل دهنده سناریو بودند.

سبک مورد استفاده در این سناریو، آزاد بود و شرکت‌کنندگان می‌توانستند موضوع را با توجه به سلیقه‌های شخصی خود به صورت جدی یا کمیک تفسیر کنند. بر همین اساس هنرمندان با موضوعی مشترک ولی با بهره‌گیری از تکنیکی آزاد با یکدیگر به رقابت پرداختند.

به سبب سطح کیفی نسبتاً خوب کارهای ارائه شده در این مسابقه بر آن هستیم تا در شماره‌های آینده به بررسی یکایک تصاویر برنده و تکنیک‌های مورد استفاده بپردازیم. نیاز به یادآوری است که صفحه‌آرایی این کاریکاتورهای دنباله‌دار از جمله مواردی بود که توانست نظر ویژه هیئت داوران را به خود جلب سازد. و جایزه‌های ویژه را از آن خود گرداند پیش از طرح سناریو داستان، لازم است نظری به صفحه‌آرایی این کاریکاتور دنباله‌دار داشته باشیم:

صفحه‌آرایی بسیار موفق این داستان بیش از یک هفته به طول انجامید. صفحه‌آرا به دلیل صفحه‌آرایی عالی و بهره‌گیری از رنگ‌آمیزی و موقعیت‌یابی مناسب موفقیت منحصربه‌فرد را از آن خود کرد. علاوه بر این ویژگی مهمی که نظر هیئت داوران را به خود جلب کرده بود، انتخاب کاراکترها، خصوصیات بدنی و حالات چهره آنها نیز مورد توجه قرار گرفت. چهره‌های منبسط شده با پوستی سبزرنگ، حالت مرموز و بیگانه این موجودات فضایی را دو چندان می‌ساخت و جاذبه موردنظر را بویژه برای کودکان افزایش می‌داد. چشمهای گوی مانند این موجودات درشت و براق ترسیم شده‌اند. آنها شاخ کوچکی نیز بالای پیشانی خود دارند و در مجموع هیأتی قابل انتظار به دست داده‌اند. سناریو کوتاه داستان و اتکاء عمده بر بیان تصویری آن از جمله نکات مثبت به شمار می‌رود در اینجا بخشی از این سناریو را می‌آوریم:

مکان: یکی از کشورهای صنعتی

زمان: نزدیک به عید ژانویه (کریسمس)

دیالوگ سناریو:

- آنها را این گوشه بگذار، از فردا صبح تزئینات چیه از آنها استفاده می‌کنند.

(ساعت ۹ شب، مشتریها یکی یکی از مغازه بیرون می‌روند.)

- زود صندوق دار و تمام کارکنان سوپرمارکت را دنبال کنید.

- شب بخیر مونیک، فردا می‌بینمت.

- اوه، می‌دانی شب باید یکی اینجا بماند.

- تنها نگهبان شب آنجا می‌ماند. این بازار شلوغ

شب عید در یک چشم به هم زدن خالی از آدم می‌شود و دیگه مگس هم پر نمی‌زند.

ناگهان

- خوابم می‌آید. نه.. نباید بخوابم.

- اینجاست، گار تمام شد. تمام اشیاء زمینی سرقت شد و مأموریت با موفقیت کامل انجام گردید.

معرفی برندگان:

در نهایت هیئت داوران ۱۵ اثر برتر را برگزید و برندگان جشنواره را به شرح زیر معرفی کرد.

برنده جایزه اول: فرانک لوگال

فرانک لوگال در ۲۳ سپتامبر ۱۹۵۹ به دنیا آمد.

مادرش موسیقیدان و پدرش نقاش بود. او از دوران کودکی به کارتون دنباله‌دار علاقه نشان داد. در ابتدا تحت تاثیر گوتلیب و فرانکن قرار گرفت و از مکتب آنها بهره‌های فراوانی برد. سپس در سنین جوانی به نقاشان آمریکایی توجه نشان داد. آنان به وی چیزهای زیادی آموختند و در او علاقه فراوانی نسبت به نقاشی ایجاد کردند. هرچند وی هرگز به مدرسه نقاشی پای نگذاشت، ولی هیچگاه نیز از توصیه‌های ارزنده پدرش بی‌نصیب نبود. می‌توان نکات مثبت و قابل توجه در کارهای او را در موارد زیر خلاصه کرد:

۱. شباهت زیاد کارهای وی با کار نقاشان معاصر کمیک.

۲. تلاشهای راستین در ارائه کاری هنری.

۳. ارائه تزئینات عالی، درخور توجه و بسیار گیرا.

۴. انتقال احساس «جاندار بودن شخصیتها».

برنارد آبریل
BERNARD ABRIAL



کارهای لوگال با تمام جذابیتهاش کاستیهای نیز
 دربر دارد. که در اینجا برخی از آنها را برمی شماریم:
 ۱. تحت تأثیر قرار گرفتن شکل و شمایل موجودات
 فضایی او از مکتب نقاشان معاصر آمریکا.
 ۲. عدم انسجام در تناسبهای حالتیهای شخصیتها.
 ۳. فقدان اصالت در زمینه وسایل مورد استفاده
 موجودات فضایی.

برنارد آبریل برنده جایزه اول - بصورت مشترک-
 بود. او در پانزده سالگی اولین کارش را به مرحله اجرا
 گذاشت. وی در سناریو نویسی و نقاشی به یک اندازه
 استاد و کار آمد است. آبریل این دو صفحه را تنها
 در یک هفته نقاشی کرده است. این دو صفحه
 از نخستین کارهای وی است که به چاپ رسیده اند! او
 همچنین سناریوهایی برای تعدادی از مجلات نوشته و
 مجموعه‌های ازنیزهای ترسیمی خود را در مجله «جین»
 و «فرمول» منتشر کرده است. نکات مثبت کارهای وی
 عبارتند از:

۱- به کارگیری سادگی محض در تزئینات و
 دکور موقعیتها
 ۲- بهره برداری استادانه از موقعیتها
 ۳- توانایی در ارائه اسباب و آلات موجودات ماوراء
 زمینی.
 ۴- استفاده از قطع دقیق و متناسب تصاویر
 در کنار هم.

ضعفهای کارهای وی عبارتند از:
 ۱- عدم یکتگی در ارائه پاره‌های از تصاویر. این امر
 نشان دهنده تأثیر وی از دیگر نقاشان بوده است.
 برنده جایزه سوم شارل وینه بود. وی در ۱۹۵۲
 در نینه (ویتنام) به دنیا آمد. دوره تحصیلات
 متوسطه را در همان شهر به پایان برد و پس از آن
 مطالعاتش را در حوزه تکنیکهای هنری تبلیغاتی
 (تجاری) در سایگون (۷۳-۷۱) ادامه داد.
 او تحصیلات تکمیلی خود را در رشته‌های مجسمه
 سازی و گرافیک در ایالت کبک (کانادا) به پایان رساند
 (۷۳-۱۹۷۳).

شارل وینه در مسابقات فراوانی برنده جایزه شده
 و در نمایشگاههای متعددی شرکت کرده است. وینه
 مسئول گرافیکی مجله «نگون سونگ» NGUON song
 است.

نقاط مثبت کارهای وی عبارتند از:
 ۱- ارائه موزون و حساب شده اثر.
 ۲- انسجام در ترکیب بندی عناصر در محدوده
 کادر و صفحه.
 ۳- استفاده بجا و شایان توجه از سایه و روشنای به
 کاررفته در چهره آدمهای ماوراء زمینی.
 مهمترین نقاط ضعف کارهای وی عبارت است از:
 تأثیر پذیری بیش از حد از نقاشیهای سنتی آمریکا
 و استفاده از پاره‌های عناصر مشابه در کارهای بعدی که
 موجب خستگی و انزجار بیننده می‌شود.
 ادامه دارد

● کاریکاتور همانند سایر هنرها، آینه تمام‌نمای تاریخ و فرهنگ ملت‌هاست و در نقد و تحلیل ساختار دنیای امروز نقش عمده‌ای را ایفا کرده است.



QUELQUE PART, DANS UN DE NOS PAYS INDUSTRIALISÉS, À L'APPROCHE DE NOËL ...

DÉPOSEZ-LES DANS LE COIN LES PÉCUNIAIRES S'EN CHARGERONT PÈS DEMAIN



21 HEURES : LES DERNIERS CLIENTS QUITTENT LE MAGASIN ...



... SLAVIS BIEN TÔT PÈS CAISSIÈRES ET DE TOUT LE PERSONNEL DU SUPERMARCHÉ.

À DEMAIN, MONIQUE BONNE SOIRÉE!

OH ! TU SAIS, LA SOIRÉE, POUR CE QU'IL EN RESTE.



SEUL RESTE LE VEILLEUR DE NUIT, EN CETTE CATHÉDRALE DU COMMERCE, REVÊNU, SI SUBITEMENT, DÉSERT ET SILENCIEUX.



3° Prix: charles vinh

